

[Kristen Amby.]

været forslagsstiller til, altså bannerfører for tanken om valg i enkeltmandskredse, en tanke, der vandt sympati fra alle sider, eller fra anden side, hvis man blot kunne kombinere dette system med tilstrækkelig mange tillægsmandater, så man fik sikret forholdsmæssigheden, sådan som den jo også skal være det, i princippet i alt fald, efter den nuværende grundlov. Jeg tror, tanken var dødfødt, ikke tanken om enkeltmandskredse, den er det ikke; den er måske nok en umulighed her i landet, men den er en levende realitet andetsteds og synes at fungere udmærket — det synes jeg man skylder at sige — i England; der skabes en fast regering i den valgperiode, den sidder; den kan gennemføre sit valgprogram, og så er vælgerne som regel så fornuftige i England, at når regeringen er kørt træt, bliver den sendt hjem igen. Det er ikke noget urimeligt eller udemokratisk system; det synes jeg de herrer, der har været så kritiske, fordi de ikke får 110—120—130 pct.s retfærdighed, som det kaldes, i den foreliggende valglov, skulle tænke lidt på. Men jeg tror ikke, at dette system kan kombineres — og så taber det også sin idé — med systemet med tillægsmandater. Her gælder det: enten eller, og her i landet har vi jo valgt forholdstalsvalgmanden som princip. Vi kan også sige, at historisk har vi her i landet egentlig aldrig haft to partier. Det har vi jo ikke. Nej, vi havde noget, der kaldte sig venstre og højre, da partidannelsen begyndte, men det var allerede dengang klart, at der i hvert fald i venstre både var et nationalliberalt venstre, nogle, der trak til højre, og andre, der trak til venstre, men det er givet, at der allerede dengang var en spire til en radikalisme, og det varede ikke så længe — det skete allerede i forrige århundrede —, inden vi fik den demokratiske socialisme repræsenteret her i landet. I hvert fald så længe vi kan huske, har vi i hele vor politiske historie i dette århundrede haft fire partier; vi har egentlig aldrig haft topartisystemet som sådant, da vi havde valg i enkeltmandskredse.

Men selvom man er tilhænger af forholdstalsvalgmanden, som den overvældende del af landets partier er det, betyder det det jo ikke, at man derfor binder sig til en ganske bestemt metode. Man var bl. a. i forfatningskommissionens udvalg i inde på den tanke, om det ikke var muligt selv med for-

holdstalsvalgmanden at komme væk fra hele systemet med tillægsmandater og kredsmandater. Man kan godt sige, at der er ingen forskel på tingmændene — jeg har været begge dele, og jeg har aldrig mærket forskel i behandlingen af dem, og det håber jeg heller ikke nogen, der er valgt på et tillægsmandat, gør —, men for befolkningen er der, som det ærede medlem hr. Harald Nielsen sagde, noget mærkeligt i, at en mand kan vælges et eller andet sted på en 1 200—1 300 stemmer, fordi, som „Berlingske Tidende“ vittigt skrev, de andre bare var ringere end han i henseende til stemmer. Altså, når stemmegennemsnittet for et mandat ligger på omkring de 12 000, er det lidt urimeligt for folk at se, at en mand bliver valgt med 1 500 stemmer, medens andre, som har mange flere i samme amtskreds, ikke bliver det; han bliver kun valgt, fordi der er andre, der står ringere endnu.

Jeg mener, at det i og for sig ikke er noget særligt tiltalende system, selvom man er tilhænger af forholdstalsvalgmanden, men det er noget sådant, man har kritiseret så højlydt, og det er oven i købet lykkedes kritikerne at få en smuk omtale i pressen. Jeg ser i bladene i dag, at en af bannerførerne har haft foretræde for den højtærede statsminister, og statsministeren, som er en venlig mand, har svaret venligt. Jeg er bange for, at havde det været mig, havde jeg svaret anderledes, for jeg synes, det er simpelthen uanstændigt, hvad der er præsteret fra det pågældende blads og kritikernes side overfor de tanker, der har været fremme. En spærregel som den, vi har nu, der dog betyder, at man kan have et par og fyrretyve tusind stemmer uden at få repræsentation, den kan man finde sig i, der taler man ikke om den højeste uret og monopolisme, men hvis man går op med antallet — man var inde på noget, som kunne betyde 80 000 stemmer uden repræsentation —, så er det sort reaktion og monopolisme! Nu synes man at have stemt tonen lidt ned; nu kan det i værste fald betyde, at man kan have 59 999 stemmer uden at få repræsentation; det kan ske efter det gældende forslag.

Jeg så også, at der var nogen, der offentligt sagde: ja, men vi skal nok få dem frem, disse reaktionære og monopolistiske herrer i tinget, for når det forslag kommer til behandling i tinget, hvori 4 pct.s reglen findes, så vil vi selvfølgelig forlange navne-